

Andrzej Bystrowski

"Etyka środowiskowa wyzwaniem XXI wieku", Jacek W. Czartoszewski, Warszawa 2002 : [recenzja]

Studia Ecologiae et Bioethicae 1, 716-717

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ne fragmenty literackie i przykłady z wielu dziedzin sprawiają, że czytelnik nie odbiera książki jako typowego wykładu z filozofii. Bogata bibliografia potwierdza to, iż książka nawiązuje do wielu dziedzin życia i nauki. „Etykę w działaniu” można czytać na wrywki – wybierając rozdziały stosownie do indywidualnych zainteresowań, albo też według klasycznego porządku – od wprowadzenia do ostatniej strony – poznamy wówczas w sposób uporządkowany różne punkty widzenia i tok myśli autora. To lektura bardzo pomocna dla wszystkich, którzy chcą zdobyć wiedzę na temat bardzo ważnych i poruszanych obecnie na wielu debatach spornych kwestii z zakresu etyki i moralności, a zwłaszcza dla studentów kierunków: filozofii, socjologii i studiów prawniczych.

Małgorzata Oleczek

Jacek W. Czartoszewski, red. *Etyka środowiskowa wyzwaniem XXI wieku*, Chrześcijaństwo i Edukacja Ekologiczna vol. 3, UKSW, Warszawa 2002, ss. 208.

W dniu 20 kwietnia 2002 roku miała miejsce konferencja, która za swój cel obrała etykę środowiskową. Prezentowane na tej konferencji referaty i dyskusje złożyły się na powstanie niniejszej książki. Poruszone w tej pozycji zostały istotne problemy, jakim jest etyka środowiskowa, i tą tematyką zainteresowało się Podyplomowe Studium Ekologii Człowieka i Edukacji Ekologicznej oraz Centrum Ekologii Człowieka i Bioetyki, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. *Etyka środowiskowa wyzwaniem XXI wieku* jest już trzecim tomem z rzędu należącym do serii Chrześcijaństwo i Edukacja Ekologiczna. Opiekę redakcyjną nad pracami zamieszczonymi w tym tomie objął Jacek W. Czartoszewski.

Autorzy referatów i prac składających się na tę książkę wzięli na siebie bardzo ważne zadanie. Mianowicie zajęli się budowaniem i analizowaniem wartości moralnych, które odgrywają istotną rolę na płaszczyźnie wychowawczej skierowanej na ochronę i dbałość środowiska. Ochrona środowiska przyrodniczego przed bezmyślnym destrukcyjnym działaniem wielu ludzi oraz protekcjonizm społeczności ludzkiej przed samo zagrożeniem. Ten aspekt należy do zasadniczych celów tejże etyki. Człowiek jako ten, który konkretne stanowisko wobec świata otaczającego musi podjąć refleksję moralną, co do odpowiedzialności za poszanowanie przyrody czy też jej niszczenie. Rzeczą powszechnie wiadomą jest to, że pozytywne ustosunkowanie się człowieka względem przyrody jest jednoznaczne z dążeniem do zapewnienia bezpieczeństwa i dobra jemu

samemu. Zrozumiałą sprawą jest również to, że podmiot osobowy nie powinien, a nawet nie może być wrogiem przyrody – dobra danego przez Stwórcę.

Dążenie do uświadomienia wyjątkowej roli przyrody w życiu ludzi, jako wyjątkowego dobra, zostało zamieszczone w zasadach etyki środowiskowej, gdyż od przestrzegania tych zasad zależy zdrowie i życie populacji ludzkiej w zakresie globalnym. Tego typu zagadnienia zostały zamieszczone w pracach, które rozpoczynają serię artykułów w prezentowanej książce. Twórcza praca na poczet etyki ekologicznej dokonana przez autorów tych prac doprowadzi do jej powszechniejszego rozwoju oraz do wyłowienia kolejnych idei. Przewodzącymi w tym zakresie działaniami należą: Ewa Podrez, Jan Sopoń, Zbigniew Wróblewski i Włodzimierz Tryburski.

W etyce środowiskowej, o której jest mowa, istotną rolę odgrywa aspekt edukacyjny. To zagadnienie zostało poruszone w kolejnej grupie artykułów. Autorzy w swoich dziełach podkreślają w sposób bardzo wyraźny to, że edukacja należy do mechanizmu, bez którego nie może się obyć ochrona etyczna, gdyż tego typu ochrona podporządkowuje człowieka jego własnym wartościom moralnym wynikającym z jego świadomości i odpowiedzialności. W zakresie działań edukacyjnych leży istotny czynnik a mianowicie wychowawczy. Odpowiednie wychowanie pomaga w sposób szerszy spojrzeć na człowieka i ukazać jego miejsce w świecie. Spojrzenie to pomoże w sposób konstruktywny doprowadzić do samorealizacji przez ukierunkowaną stymulację w stosunku do wartości ekologicznych i norm etycznych. Autorzy zauważają, że mimo wiedzy i norm, w które został zaopatrzony człowiek nie pomogą w jakimkolwiek działaniu dopóki nie uświadomi on sobie tego, że to on właśnie niszczy przyrodę, i że to od niego zależą wszelkie poczynania proekologiczne. Podjęta problematyka w artykułach dotyczących edukacji ekologicznej ukierunkowana na aspekt etyczny przedstawili między innymi tacy wybitni znawcy tegoż zagadnienia: Juliusz Łukomski, Napoleon Wolański, Anna Siniarska, Dariusz Samała i Wojciech Dziedziak. Powyższy wolumin spowoduje u zainteresowanych na wykreowanie odpowiednich funkcji umysłowych, ale i odpowiednich dyspozycji moralnych. W wyniku czego edukacja ekologiczna oparta na etyce środowiskowej może wywrzeć duże działanie na równowagę pomiędzy człowiekiem a środowiskiem przyrodniczym.

Przedstawiona praca, jej treść, forma, język, informacja naukowa nie powinna żadnemu czytelnikowi sprawić kłopotów. Publikacja nie jest tylko kierowana do osób profesjonalnie zajmującymi się tą problematyką ale i do szerszego grona ludzi, którym nie jest obojętna przyroda.

Andrzej Bystrowski